

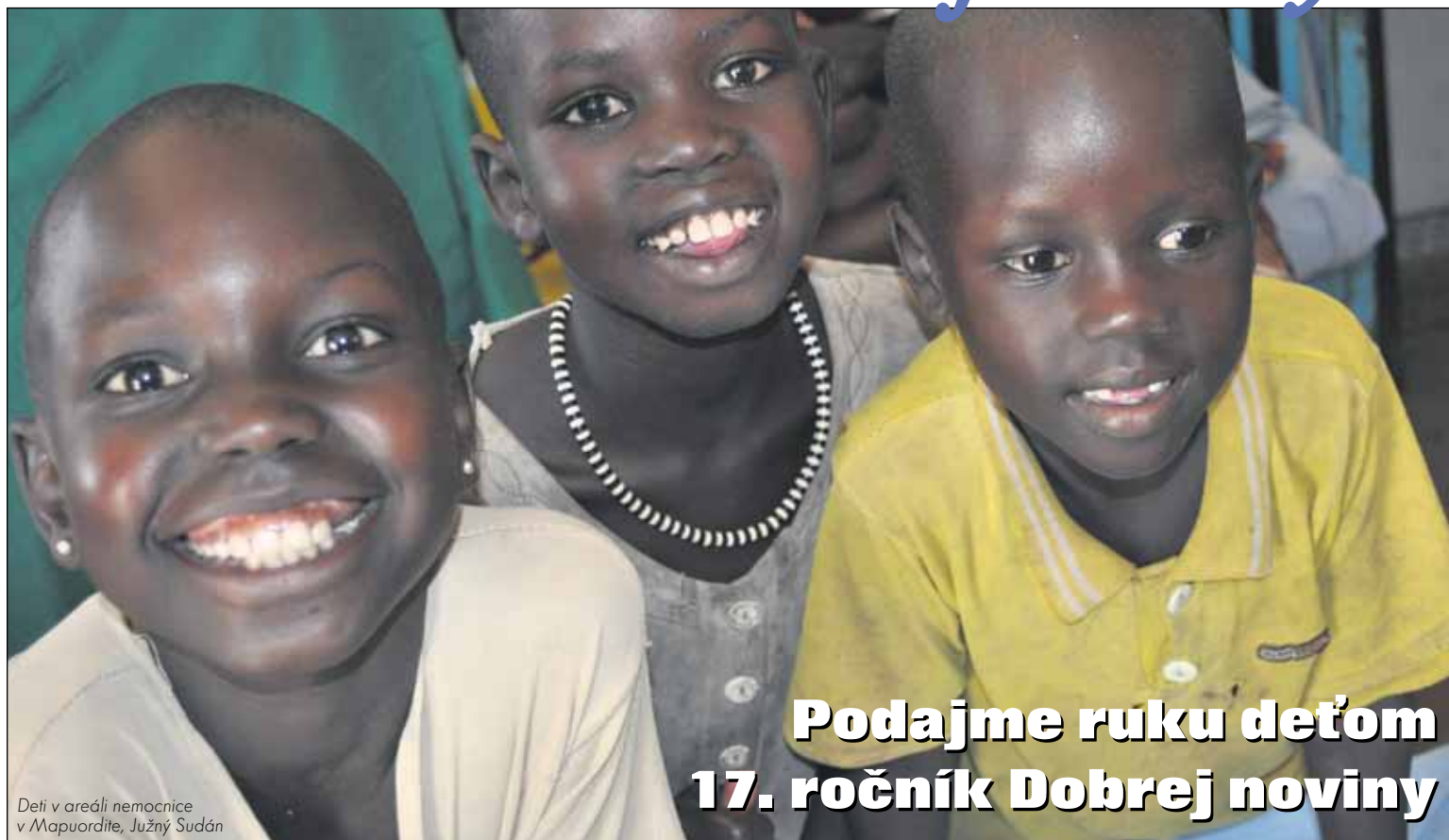
Dobré noviny

Dobrej noviny

Rok 2011

Kolednícké noviny

Vydáva eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev detí

Deti v areáli nemocnice v Mapuordite, Južný Sudán

Podajme ruku deťom 17. ročník Dobrej noviny

Rozvojové krajiny potrebujú kvalitné technológie

Rozhovor s elektrotechnikom Norbertom Demmelbauerom s. 2

Južný Sudán je novou krajinou na mape sveta

Ako vnímajú zrod nového štátu partneri Dobrej noviny s. 3

Vzdelávanie láme tradície aj vo východnom Pokote

Reportáž zo severovýchodu Kene s. 6

Známy autor krátkych príbehov Bruno Ferrero opisuje udalosť o morských hviezdiciach, ktoré po búrke zostali vo veľkom množstve na pobreží. Už sa skoro nehýbali. Umierali. Prizeral sa tomu aj otec s dieťaťom. Zrazu sa chlapec vyšmykol z otcovej ruky a začal hviezdice po tri nosiť do mora.

Z móla niekto zakričal: „Čo to robíš, chlapče?“

„Odnášam do mora morské hviezdice. Inak všetky zahynú na pobreží.“

„Ved' sú ich tu tisíce,“ namietal neznámy.

„Nemôžeš zachrániť všetky! To sa stáva na pobreží každého mora. Nemôžeš zmeniť veci!“

Chlapec sa usmial, sklonil a vzal ďalšie tri hviezdice. Hodil ich do vody a povedal: „Pre tieto hviezdice som veci zmenil.“ Postupne sa k chlapcovi pridali ďalší a ďalší. Všetky hviezdice odniesli do vody, a tak ich zachránili.

Milí koledníci, máme za sebou 16. ročník Dobrej noviny. Počas neho sme upriamili pozornosť na to, ako sa správame k zemi, ktorú nám Boh odovzdal do vlastníctva. Zároveň sme svojim koledovaním prinášali posolstvo lásky a pokoja novonarodeného Dieťaťa Ježiša do našich rodín. Možno aj v nás rezonovali otázky podobné slovám z príbehu: „Prečo to vlastne robíte? Ved' vaše úsilie nezachráni životné prostredie na zemi. Ved' je vás iba malá hŕstka. Mohli ste sedieť pred televízorom alebo pri počítači v teple domova, a nie sa túlať po uliciach.“ Na stretkách sme hovorili najmä o vode, lebo je naozaj dôležitá pre život každého človeka. Ak budeme s vodou

viac šetriť, prispějeme k tomu, že sa dlho udrží voda, ktorú môžeme piť. Ak budeme striedamejšie a rozumnejšie používať veci, ktoré sa nám ponúkajú, prispějeme k tomu, že budeme šetriť životné prostredie. Ved' všetci sme zodpovední za to, ako sa správame k stvoreniu, za jeho ochranu a starostlivosť.

Nedovoľme, aby tieto myšlienky zapadli prachom a aby naše úsilie bolo zbytočné. Naopak, usilujme sa chrániť stvorenie a starať sa oň každý na tom mieste, kde žije v duchu slov chlapca z príbehu: „Pre ľudí, ktorých projekty sme tento rok podporili v rámci Dobrej noviny, sme veci zmenili.“

Nech vás teda Boh žehná a naplní horlivosťou, obetavosťou a štedrosťou k stvoreniu, aby sa láska a pokoj betlehemskeho dieťaťa mohli ešte dlhý čas šíriť po našej krásnej planéte.

● JOZEF REPKO, kňaz

Snímky: Marián Čaučík, archív Dobrej noviny

Južný Sudán potrebuje kvalitné technológie

NORBERT DEMMELBAUER (54) je elektrotechnickým inžinierom a už tridsať rokov pracuje v rozvojových projektoch. Sedem rokov strávil v Nikaragve ako učiteľ na odbornej škole Inštitútu školských bratov. V súčasnosti pracuje pre rakúsku organizáciu MIVA/BBM a zameriava sa na krajiny východnej Afriky – Ugandu, Južný Sudán, Keňu. S manželkou Tinou sa spoznali v Nikaragve. Majú štyri deti a dve vnučky.

Máte veľa životných skúseností z rozvojových krajín v Afrike i Latinskej Amerike. Ľudia v týchto krajinách často trpia rôznymi chorobami. Myslite si, že jedným z dôvodov, prečo to tak je, môže byť „choré“ životné prostredie? Vytvára podľa vás nezdravé prostredie chorých ľudí?

Áno, úplne s tým súhlasím. Pre znečistené vodné zdroje a veľmi biedne spracovanie odpadu nemá väčšina ľudí prístup k čistej pitnej vode a ani k hygienickým zariadeniam. Čisté životné prostredie a využívanie prírodných zdrojov z blízkeho okolia je pre zdravie ľudí najlepšie. Počas posledných rokov podporili mnohé medzinárodné organizácie práve projekty základnej zdravotnej starostlivosti – zlepšenie prístupu k pitnej vode, zabezpečenie kanalizácie, hygienické zariadenia pre komunitu a inštitúcie. Dosah takýchto projektov je veľmi vysoký.

Myslite si, že je správne zavádzať v rozvojových projektoch vyspelé technológie?

Úroveň technológií musí zodpovedať konkrétne mu projektu – to je to najdôležitejšie. Technológiu musíme správne odhadnúť už pri príprave daného programu či rozvojového projektu. Spravidla by mala byť čo najjednoduchšia, aby ju miestni ľudia vedeli udržiavať a aby bola pre nich skutočným prínosom. Veľmi dôležité je aplikovať čo najvhodnejšiu technológiu spolu s tými, ktorí ju budú využívať, zhodnotiť ich situáciu a prostredie. Vhodnosť neznamená použiť zastaranú technológiu. Podľa mojich skúseností je

„Technológiu musíme správne odhadnúť už pri príprave daného programu či rozvojového projektu. Spravidla by mala byť čo najjednoduchšia, aby ju miestni ľudia vedeli udržiavať a aby bola pre nich skutočným prínosom.“

kvalita technického vybavenia v rozvojových projektoch jednou z najdôležitejších otázok. „Kúpiť niečo veľmi lacné vychádza po určitom čase veľ-

Norbert predstavuje projektovým partnerom riacu jednotku fotovoltaického systému.

mi draho,“ hovorí s obľubou moji ugandskí priatelia.

Norbert v rozhovore s lokálnym partnerom v nemocnici v Marial Lou.

Prečo je dobré podporovať udržateľné a ekologicky šetrné projekty?

Uvediem niekoľko príkladov. Presadzujeme suché toalety pre rodiny aj inštitúcie. V Ugande, Keni či Sudáne, kde nie je dostatok vody ani na pitie, nemôžeme umiestniť splachovacie záchody, aké používame v Európe. Suché kompostovacie záchody umožňujú využiť rozložený odpad ako hnojivo na rastliny, pričom sa zachová čistá podzemná voda. Pre komunitu je tento typ ekologických toaliet naozaj veľkou výhodou. Väčšina ľudí na našej planéte je bez elektriny. Každodenne sa namáhajú používaním alternatív elektrického osvetlenia. Vo východnej Afrike sú najbežnejším osvetlením olejové alebo petrolejové lampy. V takejto situácii sú domáce solárne systémy na svietenie a možno aj malé rádio pre ľudí ideálnym riešením. Nemajú nijaké prevádzkové náklady a poskytujú vynikajúcu žiarivosť. Z projektov majú úžitok aj deti, lebo práve oni potrebujú svetlo na písanie domácich úloh.

Plytké čerpadie studne sú zas lacným vodným zdrojom pre malé dediny. Čerpadlá vedľa ľahko opraví i členovia komunity, náhradné diely sú veľmi lacné a dostupné v blízkosti obchodných centier. Pokročilú technológiu predstavujú solárne vodné čerpadlá. Využívajú ju mnohé inštitúcie ako školy, nemocnice či farnosť. Ak je spotreba vody vysoká, nemožno používať ručné čerpadlá, ale čerpadlá poháňané solárnou energiou. Nezávisle od iných zdrojov energie dokážu totiž vytiahnuť vodu z vyše 200-metrovej hĺbky s objemom 50-tisíc litrov denne. Na miestach, kde nie je k dispozícii podzemná voda alebo kde je vysoko znečistená, budujeme systémy na zberanie a uskladnenie dažďovej vody. Celkovým cieľom je vždy zdravie a lepší život ľudí.

Aký je váš odkaz pre koledníkov Dobrej noviny?

Veľká vďaka všetkým vám, ktorí aktívne podporujete Dobrú novinu. Robíte úžasnú prácu a čokoľvek robíte, je to priama pomoc ľuďom v Afrike. Vďaka vám môžu mnohé deti chodiť do školy alebo piť čistou vodu. Ako chlapec som bol tiež koledníkom a všetky moje štyri deti si takisto vskúšali koledovanie. Pamätám si, ako sme sa pri tom bavili a ako sa mnohí ľudia tešili z našej návštevy. Ako dospelý sprievádzam koledníkov v ich aktivitách už mnoho rokov.

STALO SA

Rozvojový seminár MÁME IBA JEDNU PLANÉTU

Tridsaťštyri priaznivcov Dobrej noviny a podporovateľov rozvojovej spolupráce sa stretlo v dňoch 24. – 26. septembra 2010 na víkendovom rozvojovom seminári v Zázrivej na Orave. Účastníkov čakal bohatý program, v ktorom nechýbali prezentácie, workshopy, rozhovory o živote v Afrike či ochutnávka kávy zo spravodlivého obchodu. Špeciálnymi hosťami seminára boli Jean Plancheová z Francúzska a Norbert Demmelbauer z Rakúska. Jean pracuje pre strešnú organizáciu rozvojových organizácií CRID. Účastníkom priblížila problematiku prírodných zdrojov a ich manažmentu pre rozvoj všetkých. Norbert predstavil najnovšie alternatívne technológie, ktoré aj s podporou Dobrej noviny pomáha zavádzať v rozličných projektoch. Počas workshopov si účastníci mohli vyskúšať zapojenie solárneho panelu, vypočuť si svedectvá o živote v Keni, zamyslieť sa nad otázkou spravodlivého obchodu a tiež sa dozvedieť viac o práci s utečencami na Slovensku. Seminár bol organizovaný v rámci projektu Manažment prírodných zdrojov pre rozvoj všetkých, ktorý bol finančne podporený z Európskej únie a SlovakAid.

Norbert predstavuje a spolu s účastníkmi zapája fotovoltaický systém na rozvojovom seminári Dobrej noviny.

• JÁN GREŇČÍK

PROGRAMOVÝ KOORDINÁTOR DOBREJ NOVINY

Snímky: Marián Čaučík, autor

Južný Sudán je novou krajinou na mape sveta

Prinášame vám pohľady tých, ktorí zasvätili veľkú časť svojho života práci pre Južný Sudán, ktorý je od 9. júna 2011 novou africkou krajinou. Ako vnímajú nádeje a problémy mladého štátu či pomoc Dobrej noviny jej projektovi partneri?

CAESAR MAZZOLARI MCCJ († 74), DIECÉZNY BISKUP RUMBECKEJ DIECÉZY

Januárové referendum preživali ľudia s veľkým očakávaním aj s veľkou rozhodnosťou. Chceli takto objaviť a potvrdiť svoju identitu obyvateľov Južného Sudánu. Okamžitou reakciou bola radosť, pokojný priebeh a príprava na vyhlásenie nezávislosti 9. júla 2011. No postupne kde-tu vidíme určité nepokoje a medzikmeňové potýčky, únosy ľudí a zvierat, zneužívanie vlastníctva. Chápeme to ako výzvu opäť ľuďom predstaviť dôležitosť jednoty a integrácie. To je dôležitý krok, ktorý musíme teraz urobiť. V minulosti sme vinu za naše neúspechy zvykli pripisovať severu a teraz zisťujeme, že sme rozdelení aj my. Sú tu dve rany, ktoré sa potrebujú zahojiť. Jednou je rozdelenie, ktoré nás v našej kultúre stále brzdí. Nie sme jednotní a potrebujeme prekonať rozdiely z minulosti. Bude si to vyžadovať veľa odpustenia, vzájomného porozumenia a tvrdej práce. Druhou ranou je skutočnosť, že veľa ľudí, ktorí žili doteraz na severe Sudánu, prišlo zo strachu na juh a očakáva sa, že ich príde ešte viac. Ich rodiny na juhu s tým nepočítali, ani vláda nebola dostatočne pripravená na to, že ich príde toľko. Medzinárodné organizácie napriek tvrdeniam, že rátajú s rôznymi možnými negatívnymi dôsledkami referenda, nevenujú toľko pozornosti problému presídlenecov zo severu na juh, ako sme dúfali. Mnohí prišli bez hlavy rodiny – muž zostal na severe, aby neprišiel o prácu a mohol svojej rodine poslať zárobok. Ženy s deťmi – hoci im dá vláda pozemok – nie sú schopné postaviť si prilytok. Tretia vec, na ktorej musí Cirkev pracovať, je motivovať ľudí, aby sa stali čestnými a tvrdo pracujúcimi ľuďmi. Boli by sme pokrývkavajúcou krajinou, ak by sme iba čakali na pomoc zvonku, každý z nás sa musí pričiniť o to, aby naša krajina vzrastala, a rozmyšľal, čo môže pre ňu urobiť. Tieto nasledujúce mesiace sú pre nás veľmi dôležité. Musíme zrušiť bariéry rozdelenia, pozvať obyvateľov, aby sa aktívne zúčastňovali na vybudovaní nového národa, pýtať sa na ich názor na zákony a ústavu nového štátu.

BENJAMIN MACH (36), RIADITEĽ NEMOCNICE V MARIAL LOU

Po referende sú ľudia šťastní, znamená to pre nich oslobodenie. Ľudia na severe nepokladali ľudí na juhu za Sudáncov, boli to pre nich občania druhej triedy. Teraz máme svoju krajinu a budeme plnoprávni občania Južného Sudánu. Naši ľudia sú teraz veľmi šťastní. Každý išiel voliť a viac ako 98 percent obyvateľov volilo nezávislosť. Počas vojny zažili veľa krutosti a preto si každý povedal: „Musím ísť voliť, chcem, aby sme boli nezávislí, vo svojej krajine chcem byť občanom prvej triedy.“

Chcem poďakovať eRku a rakúskej Trojkráľovej akcii (DKA) za to, že sa podujali pomôcť komunite v Marial Lou, kde ľudia veľmi potrebovali pomoc. Som veľmi rád, že ste prišli s iniciatívou pomôcť so stavbou chýbajúcich budov v nemocnici. Bez vašej pomoci by si ani naša vláda neporadila. Vláda môže urobiť niečo, aj vy môžete urobiť niečo a keď sa takto naše sily spoja, môžeme byť úspešní.

JONATHAN BARSBY (50), ADMINISTRÁTOR RUMBECKEJ DIECÉZY

Od 9. júla máme novú krajinu, no stále máme veľa problémov. Mnohé z nich trvali už pred referendom a teraz ich je azda viac, lebo sa vynorili otázky, pri ktorých musia obe vlády spolupracovať – vyznačenie hraníc, nová mena v Južnom Sudáne, spravodlivé rozdelenie príjmov z ropy medzi oba štáty. Pre vládu Južného Sudánu to bude náročné obdobie, lebo bude musieť toho veľa zvládnuť – chudobu, boje, kmeňové konflikty, nedostatok ciest v období dažďov – tieto problémy nezmnúzo do dňa na deň.

Chcem vyjadriť nesmiernu vďačnosť všetkým vám, ktorí finančne prispievate na naše potreby v Rumbekkej diecéze, lebo si nevieme pomôcť sami. Nemáme zatiaľ vlastné možnosti na vytváranie príjmov, spoliehame sa celkom na darcov. Takže za akékoľvek peniaze, ktoré dostaneme na potreby detí, výstavbu tried, vzdelávanie učiteľov a podobne, sme veľmi vďační. Bez vás by sme nemohli viesť nijaký z týchto programov. V súčasnosti máme 11-tisíc žiakov a študentov, 250 učiteľov, deväť základných škôl a tri stredné školy – nič z toho by nebolo možné bez vašej pomoci.

FR. SALVATORE FERRÃO SJ (68), JEZUITSKÝ MISIONÁR V RUMBEKU

Veľmi dobre si spomínam na prvé stretnutie so Slovákmi. Prišli s kameramanom a oslovili ma svojou jednoduchosťou. Túto jednoduchosť máte vďaka svojej katolíckej viere. Za to ďakujem Bohu. Aj ako malá skupina ľudí môžete byť dobrým svedkom rodiaceho sa národa, za ktorý tunajší ľudia hlasovali. Ide o nový národ s novým poslanstvom, ktoré obyvatelia povedali svetu nenásilným referendom. Ľudia si možno neuvedomujú, čo bude znamenať realita

nového národa, nového štátu. Starajú sa o bežné veci života – o svoj dobytok, svoju rodinu, malé problémy bežného života. Začatí žijú nový život v tomto duchu si bude vyžadovať svoj čas. Mimovládne organizácie, ktoré sú zásadne zakorenené v evanjeliových hodnotách a prichádzajú, aby ponúkli veci, ktoré zatiaľ nikto neponúkol, sú dôležitým príspevkom pre nový život. Napríklad študenti, ktorí doteraz niekedy medzi sebou bojovali, môžu začať spolupracovať a ľudia môžu nažijť spolu. Gándiho filozofiu bolo privádzať k sebe deti a nechať ich spolu vyrastať, lebo deti nevidia veľa bariér a problémov v konfliktných oblastiach. To, čo ste urobili v Marial Lou a Mapuordite je pre týchto ľudí veľkým evanjeliovým poslanstvom. Ak v tom budete pokračovať v oblastiach, kde sa nedá dostať, lebo tam nie sú cesty, kde ľudia nemajú naplnené základné potreby ako ošatenie, lieky, prilytok – základné potraviny, bude to oiazajná výzva pre vás i pre nás.

• MARIÁN ČAUCÍK

RIADITEĽ DOBREJ NOVINY

Snímky: Marián Čaučík, archív Dobrej noviny

Biskup Caesar Mazzolari nás navždy opustil

Na sviatok Panny Márie Karmelskej 16. júla 2011 zomrel vo veku 74 rokov Mons. Caesar Mazzolari MCCJ, diecézny biskup Rumbekkej diecézy, ktorý bol dlhoročným partnerom Dobrej noviny. Biskup Mazzolari koncelebroval svätú omšu v katedrále Svätej rodiny v Rumbeku, keď skolaboval a po prevoze do nemocnice lekár skonštatoval smrť následkom srdcového infarktu.

Biskup Caesare Mazzolari bol členom rehole komboniánov. Za kňaza bol vysvätený v roku 1962 v Spojených štátoch amerických. Prvé roky po vysviacke pôsobil v Cincinnati, kde sa venoval marginalizovaným juhoamerickým a africkým komunitám. V roku 1981 prišiel do Sudánu, kde pracoval najprv v diecéze Tombura-Yambio, neskôr v arcidiecéze Juba ako provinciálny predstavený komboniánov pre celý južný Sudán. V roku 1990 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za apoštolského administrátora Rumbekkej diecézy. Bolo to v čase vojny, keď miestni obyvatelia zažívali neveriteľné utrpenia od chartúmskej vlády. V týchto podmienkach neúnavne pracoval, aby naplnil duchovné aj materiálne potreby svojej diecézy. Ján Pavol II. ho 6. januára 1999 vysvätil za biskupa. Prítomnosť Mons. Mazzolariho medzi ľuďmi, ktorých vlastná vláda obrala o základné ľudské práva a dôstojnosť, bola vždy znakom mimoriadnej nádeje pre Cirkev v Sudáne.

Počas mnohých ciest do Európy, najmä do rodného Talianska bol vždy „hlasom tých, ktorí nemali hlas“. Vďaka nemu sa ľudia v rozvinutých krajinách mohli dozvedieť o zabudnutých trpiacich bratoch a sestrách v južnom Sudáne. Smrť biskupa nastala týždeň po vzniku nového štátu Južného Sudánu, keď bol zavržený mnohoročný boj za slobodu. Dobrá novina spolupracovala s biskupom Mazzolariom od roku 1998, keď krajinu postihol hladomor a Dobrá novina jej poskytla humanitárnu pomoc. V ďalších rokoch vďaka štedrosti slovenských darcov pomáhali slovenskí koledníci cez diecézu Rumbek pri mnohých vzdelávacích a zdravotníckych projektoch. Nech odpočíva v pokoji!

Podujatia 16. ročníka Dobrej noviny

Kurzy pre nové ZO

Aj v 16. ročníku sme v novembri v Liptovskej Osade a Zázrivej vyškolili spolu 52 nových zodpovedných osôb. Účastníci kurzu získali dôležité informácie o podporovaných projektoch, priebehu Dobrej noviny i praktické podnety a organizačné know-how na právu koledníkov. Domov odchádzali s nadšením i oficiálnym poverením uskutočniť Dobrú novinu vo svojej farnosti.

Stretnutia zodpovedných osôb

Stretnutia zodpovedných osôb sa v 16. ročníku Dobrej noviny uskutočnili 13. novembra 2010 v Lučenci, Nitre, Prešove, Ružomberku, Trnave, vo Veľkej Lomnici, v Záhorskej Bystrici, vo Zvolene, v Žiline a 27. novembra 2010 v Námestove. Zúčastnilo sa na nich 257 ľudí.

Habari Njema Ndani Afrika – Dobrá novina v Afrike

Prvý raz sme vydali rozsiahlejší materiál o Dobrej novine, ktorý ponúka podrobnejšie informácie o krajinách východnej Afriky, kde Dobrá novina pôsobí a o projektoch, ktoré tam podporuje. **Materiál si možno objednať na adrese eRko – Dobrá novina, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, e-mail: dn@erko.sk.**

Sväté omše spojené s vyslaním koledníkov

V dňoch 11. – 12. decembra 2010 sa uskutočnili sväté omše spojené s vyslaním koledníkov v Bratislave, Brezne, Košiciach, Nitre, Partizánskom, Pruskom, Sabinove, vo Vranove nad Topľou, Svite, v Trnave a sväté liturgie v Prešove a Sečovciach. Koledníkov požehnali a vyslali ohlasovať Dobrú novinu katolícki biskupi v jednotlivých diecézách. Podporili ich v ohlasovaní radostnej zvesti a zvýraznili dôležitosť výchovy mladej generácie k zodpovednosti za seba i za iných. Zároveň vyzdvihli rozmer výchovy k nezištnej pomoci. Na vyslaní sa zúčastnilo približne 3 500 koledníkov z 217 farností. Stretnutie so stovkami detí z iných miest a obcí znamená pre koledníkov povzbudenie a posilnenie pred tým, ako sa skupinky detí vydajú na kolednícke cesty.

Koledníci na svätej omši spojenej s vyslaním koledníkov v Košiciach-Myslave s arcibiskupom Alojzom Tkáčom.

Z myšlienok, ktoré odzneli pri vyslaní koledníkov

„Svetlo je symbol Ježiša Krista, ktorý nás má potešiť a prináša nám spásu – tak aj koledníci majú prinášať svetlo do rodín.“ **FRANTIŠEK TONDRA, spišský diecézny biskup**

„Modlite sa za deti v Afrike a ohlasujte radostnú zvesť s čistým srdcom.“ **JOZEF REPKO, banskobystrický biskupský vikár pre pastoračiu**

„Buďte poslami Ježiša Krista, aj keď vás nebudú chcieť všade prijať.“ **STANISLAV STOLÁRIK, košický pomocný biskup**

Biskup Rudolf Baláž odišiel do večnosti

Dlhoročný podporovateľ eRka i Dobrej noviny, banskobystrický biskup Rudolf Baláž, zomrel náhle a nečakane na následky pľúcnej embólie 27. júla 2011 vo veku 70 rokov. „Bol pre nás otcom, ktorý nás usmerňoval a radil nám v prvých rokoch fungovania eRka. Jeho slová povzbudení pre mladých, ktorí sa rozhodli pre prácu s deťmi, na početných celoslovenských či diecéznych stretnutiach ostávajú zapísané v našich srdciach,“ napísali zástupcovia eRka v kondolenčnom liste. Spomenuli v ňom tiež slová zosnulého, keď sa vo svojom predsedu Konferencie biskupov Slovenska

pýtali, aký má názor na obnovenie vianočného koledovania spojeného s pomocou ľuďom v núdzi na africkom kontinente: „Chodte do toho a urobte to poriadne, hoci len v desiatich farnostiach. Ak to bude dobré dielo, postupne si ho všimnú aj iní a postupne sa rozrastie,“ povedal povzbudivo a jeho odkaz nesú iniciátori Dobrej noviny v srdci doteraz. Nech odpocíva v pokojí!

Koledovanie u slovenského prezidenta

Prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča a jeho manželku navštívili 4. januára 2011 zástupcovia koledníkov Dobrej noviny z Krompách, Valaskej Belej a zo Seny. Prezident vyjadril v príhovore radosť, že sa opäť mohol stretnúť s koledníkmi i z toho, že ich je každý rok viac. Ocenil kolednícke aktivity, vôľu pomáhať tým, ktorí si nemôžu pomôcť sami, čo je v dnešnej dobe veľká vec. „Ste vyslancami dobrých ľudí, ktorí chcú pomôcť ľuďom, žijúcim v ťažkých podmienkach, deťom bez rodičov,“ povedal. A ako to vnímali samotní koledníci? „Tahoročné koledovanie malo svoje vyvrcholenie, keď sme vystúpili v prezidentskom paláci. Keď sme sa dozvedeli túto správu, boli naše prvé pocity nedefinovateľné. Postupne sme si začali uvedomovať pocit zodpovednosti k eRku, Dobrej novine, našej farnosti, diecéze, voči našim rodičom i nám samým. Za toto všetko vďačíme predovšetkým Bohu. Tento zážitok nás milo pohladil na srdci. Potešilo nás, že si s nami pán prezident zaspieval, štrngol a zistili sme, že je taký istý človek ako my,“ povedala Regina Sinovická zo Seny.

Koledníci Dobrej noviny u prezidenta SR

Desať rokov misijných púti

„Prvého júna 2002 sme sa spoločne s Martinou Grochálovou a Ivkou Kačurovou zúčastnili na Misijnom dni detí v poľskom pútnickom mieste Čenstochová. Vrátili sme sa nadšení a hneď v tom istom roku sme 5. októbra pozvali deti do Rajeckej Lesnej na prvú Misijnú púť detí na Slovensku,“ spomína Ivan Kňaze, správca farnosti Pruské, iniciátor a dlhoročný koordinátor misijných púti detí na Slovensku. Na spoluprácu s jej organizáciu oslovili vedúci eRka z oblastného centra Rajecké Teplice, ktorí pomáhajú s prípravou dodnes. „Pri prvej púti sme počítali s päťsto deťmi a prišlo ich vyše tritisíc od východu až po západ. Od ďalšieho roka sme púť organizovali už aj na druhom pútnickom mieste v Levoči,“ hovorí iniciátor podujatia. V roku 2011 sa 14. mája na oboch pútnických miestach stretlo vyše 4 300 detí. „Je úžasné vidieť spoločenstvo toľkých detí a mladých, ako sa spolu modlia, spievajú, putujú a slávia svätú omšu. Za krásnu atmosféru počas desiatich rokov chcem poďakovať všetkým, ktorí tomu pomohli,“ dodáva Ivan Kňaze. „Keďže sme sa na misijnej púti zúčastnili prvý raz, bol to pre nás ohromný zážitok. Sme z malej dedinky pri Nitre, kde spolu žijú slovensky aj maďarsky hovoriaci občania. Podarilo sa mi deti spojiť a priviesť ich na púť. Niečo také ešte nevideli,“ podelila sa s nami Andrea Vargová z Čechyniec. Aj vďaka podobným odozvám a podpore kňazov a biskupov sa stala Misijná púť detí super akciou, na ktorú sa môžeme tešiť aj v budúcom roku.

Biskup Tomáš Galis s malými pútníkmi, Ivan Kňaze na snímke vľavo

Radostná atmosféra v Rajeckej Lesnej

Voľby členov Komisie pre Dobrú novinu

Začiatkom roka 2011 sa opäť konali voľby členov Komisie pre Dobrú novinu, pretože zástupcovia jednotlivých diecéz sú volení na tri roky. Touto cestou osobitne ďakujeme odchádzajúcim členom za ich prínos, nasadenie a obetu.

Za prácu v Komisii pre Dobrú novinu ďakujeme:

Márii Balajkovej z Trnavskej arcidiecézy
Michaele Koščáčkovej z Košickej eparchie
Lívii Kleinovej zo Spišskej diecézy
Alžbete Balážovej z Banskobystrickej diecézy
Martine Kočišovej z Rožňavskej diecézy

Nové zloženie Komisie pre Dobrú novinu

Predsedníčka: Martina Grochálová
Bratislavská arcidiecéza: Viera Hornáčková, Ľuboš Drápal
Trnavská arcidiecéza: Katarína Nádaská, Mária Mařová
Nitrianska diecéza: Katarína Šušňová, Tomáš Šupina
Žilinská diecéza: Miroslava Hôrecká, Katarína Chmeliarová
Banskobystrická diecéza: Dominika Rimajová, Anna Gímešová
Rožňavská diecéza: Martina Ťažká, Alena Hrivnáková
Spišská diecéza: Mária Čujová, Zuzana Kasanová
Prešovská archieparchia: Beáta Baranová, Veronika Krenická
Košická arcidiecéza: Lucia Molnárová
Košická eparchia: Štefánia Komendátová

Kalendár podujatí 17. ročníka Dobrej noviny

23. – 25. septembra 2011	Rozvojový seminár Dobrej noviny
4. – 6. novembra 2011	1. kurz pre nové zodpovedné osoby
12. novembra 2011	Stretnutia zodpovedných osôb
18. – 20. novembra 2011	2. kurz pre nové zodpovedné osoby
10. alebo 11. decembra 2011	Sväté omše spojené s vyslaním koledníkov
12. mája 2012	Misijné púte detí

• SILVIA SENKOVÁ

ORGANIZAČNÁ KOORDINÁTORKA DOBREJ NOVINY

Snímky: Ján Grenčík, Andrej Valábek, archív Dobrej noviny

Prehľad výsledkov 16. ročníka Dobrej noviny

Diecéza	farnosti	filiálky	obce	skupiny	deti	SO	rodiny	všetko spolu €
Bratislavská arcidiecéza	66	24	90	167	1 242	359	3 937	67 011,83
Banskobystrická diecéza	82	47	129	195	1 565	469	5 284	65 576,18
Košická arcidiecéza	113	127	240	652	4 578	1 072	19 103	128 261,76
Košická eparchia	14	2	16	32	256	70	681	6 183,06
Nitrianska diecéza	124	129	253	475	3 474	857	9 999	142 033,71
Prešovská archieparchia	39	23	62	99	828	153	3 195	16 820,03
Rožňavská diecéza	33	28	61	82	609	149	1 889	19 830,46
Spišská diecéza	104	66	170	406	3 386	854	12 559	130 250,42
Trnavská arcidiecéza	61	31	92	175	1 216	311	5 314	65 575,23
Žilinská diecéza	79	98	177	400	3 212	855	14 083	166 760,55
Vojenský ordinariát	1	0	1	2	18	3	50	625,00
Slov. kat. misia Brusel, Luxemburg, Strasburg								7 247,32
Spolu	716	575	1 291	2 685	20 384	5 152	76 094	816 175,56
Individuálni darcovia								30 341,81
DMS (Darcovské SMS)								1 959,36
Celkový výsledok zbierky								848 476,73 €

Na základe dobrej spätnej väzby z minulého roka a odporúčaní, ktoré sme dostali od niektorých zodpovedných osôb, sme aj v 16. ročníku Dobrej noviny ponúkli možnosť prispieť na projekty slovenskými korunami a vyzbierali sme ich vyše 160-tisíc.

Vzdelávanie láme tradície aj vo východnom Pokote

Východný Pokot leží na severovýchode Kene v Riftskom údolí. Jeho obyvatelia sa ešte vždy viažu na svoje dávne tradície, podľa ktorých je úlohou ženy postarať sa o domácnosť, jedlo, vodu a neraz aj stavbu domu. Možnosť vzdelávať sa však postupne mení myslenie pokotských mužov i žien.

„Keď môj muž zistil, že sa chodím k sestram učiť, poriadne ma zbil,“ hovorí Jane pri pletení modrého svetra. Namotá nové kľbko vlny a pokračuje: „Myslel si, že tým sa to skončilo. Ja som však pokračovala a keď sa mi podarilo odbehnúť z domu, zdokonaľovala som sa v pletení. Do centra som nikdy nešla po hlavnej ceste. Našla som si utajené bočné chodníčky. No i tak ma muž ešte párkrát prichytil. Bitke som neušla.“

„Nemysli si o ňom zle – môj muž je dobrý človek,“ uisťuje ma Jane. „Obchoduje s malinokami. Tvrdá prácuje, aby nás uživil. Mnohí pokotskí muži len celé dni sedia, debatujú a pijú. On je iný, no i tak mu nešlo do hlavy, načo sa tej jeho žene treba učiť a prečo mu uteká z domu.“ Jane sa šibalsky usmeje pri spomienke na svoju manželskú neposlušnosť. „Po štvrtej bitke sa ma spýtal, čo sa tam vlastne učím. Povedala som mu, že pletiem na stroji. Svetre – pre deti, mužov i ženy. Na trhu ich nikdy nie je dosť, tak zarobím i ja čosi pre domácnosť.“

Jane Tongirová sa dokázala postaviť zoči-voči tradíciám. Dnes prináša do rodiny zárobok a zároveň pomáha svojmu mužovi.

Neschválil to, no viac ma nezbil.“ Jane sa rozhladne po priestranné hale s obchodom, skladom a pletacím kútom. „A vidíš, kde som teraz. Tento stroj mi kúpil on. Pletiem tu od rána do večera a dohľadám pritom na jeho obchod. Odkedy som tu, otvoril nové predajné miesto a má viac času cestovať a rozvážať malinok menším odberateľom. Dará sa nám omnoho lepšie ako pred pár rokmi.“

Tradície sú bohatstvom i zovretím

Jane Tongirová je jednou z mnohých žien, ktorej život sa zmenil vďaka Tréningovému centru milosrdných sestier založenom v Cheparerii v roku 2000. Miestne ženy a dievčatá sa v ňom učia variť a plesť svetre. Oblasť východného Pokotu, kde sa Chepareria nachádza, je krásnym kútom Kene v Riftskom údolí. Trpí však suchom, nízkou úrovňou rozvoja a tradíciami, ktoré sú spojené s ťažkým postavením žien.

Ženy sú zodpovedné za všetky domáce práce (patria medzi ne dlhé výpravy za vodou alebo drevom na varenie či postavenie domu) i za poľnohospodárske aktivity. Jediné tradičné zamestnanie pokotských mužov je dohliadanie na dobytok – no i to často robia ženy. Muž spravuje peniaze – predá kukuricu alebo fazuľu, čo žena doposťtovala. Rozhoduje o všetkých výdavkoch domácnosti. Platí za vzdelanie pre dcéry sa často považuje za zbytočné. S vydajom príbude do domácnosti majetok za dievča. Mnohé dievčatá sa v tomto kraji vydávajú veľmi mladé. V centre šokujú návštevníkov sotva osemnásť-ročné študentky, ktoré už majú dve-tri deti. Často sú vydaté za omnoho staršieho muža, ktorý už má niekoľko manželiek.

Veľa dievčat vôbec nechodí do školy. Tie, ktoré chodia, často vypadnú v piatej či šiestej triede. Vtedy totiž podstupujú tradičnú obriezku a sú pripravené stať sa matkami.

Kuchynia v staršej budove centra je tiež plná študentiek. Angelina (v popredí) varí zeleninu.

Tradície sú bohatstvom. No nie všetky a vždy. Našťastie, tradície sú živé, menia sa, vyvíjajú. A to platí aj v Pokote. Pravdaže, pomaly, veľmi pomaly, no o to skutočnejšie.

Myslenie možno zmeniť

Mnohé ženy, ktoré od roku 2000 prešli tréningovým centrom, majú malé obchody s jedlom, pletú svetre alebo šijú šaty. V centre sa naučili čítať a písať, a tak sa dokážu dostať k informáciám. Stretávajú sa v skupinách a navzájom si pomáhajú. Záleží im na tom, aby ich dcéry získali vzdelanie. V centre je dnes 90 dievčat. Všetky sa učia za krajčírky, pletiarke, kuchárky a čašníčky. Vedia, že kombinácia viacerých zručností zvýši ich šance nájsť si prácu. Tie, čo neboli v škole, získajú základy jazykov a matematiky.

V roku 2009 otvorili sestry novú časť tréningového centra. Budovu sa im podarilo dokončiť vďaka podpore Dobrej noviny. Dnes sa v nej učí ďalších asi 60 mladých ľudí. Sestry si uvedomujú, že pracovať s dievčatami nestačí – kurzy, ktoré centrum ponúka, sú preto otvorené aj pre chlapcov a počítačová trieda má už aj hŕstku mužských študentov.

Riaditeľka tréningového centra sestra Veronika verí, že o rok či o dva budú chlapci i v ďalších kurzoch. Príprava jedla a nápojov, výroba odevov či kaderníctvo nie sú síce typické pre pokotských mužov, no tradície sa postupne menia. Sestra Veronika nás upozorňuje na jednu zo zmien, ktorá ju osobitne teší: „Vo všetkých kurzoch máme aj vydaté ženy. To poukazuje na zmeny v pokotskej komunite. Už sú v nej muži,

Študentka Lea obsluhuje učiteľku Gloriu. V novej budove si študenti môžu nacvičiť potrebné zručnosti v dobre vybavenej kuchyni i jedálni. To im pomáha zvýšiť si sebavedomie i šance nájsť si prácu v hoteloch.

ktorí chápu dôležitosť a podporujú vzdelanie svojich manželiek. Zmena je pomalá, ale všetci ju cítime a sme jej súčasťou.“ Na diaľku, no predsa podstatne ju podporujú aj ľudia na Slovensku – tí, čo prispeli finančne i tí, čo kenských bratov a sestry vkladajú do svojich modlitieb.

• DANICA OLEXOVÁ

AUTORKA PRACUJE V PODPORNEJ KANCELÁRII ERKA A DKA V KENSKOM NAIROBI.
Snímky: autorka

Hostia a dážď sú požehnaním

V Ugande pristávame pri zapadajúcom slnku. Letisko sa nachádza priamo na brehu Viktóriinho jazera a vždy nanovo ma očarí pohľad na krásu krajiny. Ugandu som si obľúbila hneď pri svojej prvej návšteve pred desiatimi rokmi. Je to zelená krajina s úrodnou červenou pôdou a dostatkom dažďov. Veľká časť obyvateľstva je dodnes zamestnaná v poľnohospodárstve, ktoré tvorí chrbtovú kosť ekonomiky celej krajiny. Ľudia v sebe nosia životnú múdrosť farmárov, ktorí vedia, že všetko má svoj čas a veci potrebujú dozrieť.

Prvé návštevy absolvujeme spolu s Mariánom Čaučíkom, riaditeľom Dobrej noviny, v blízkosti hlavného mesta Kampaly. V nedeľu na obed sa stretávame s otcom Gabrielom, správcom farnosti Ngoma, a jeho kaplánom o. Emmanuelom. Obidvaja prišli v dobrej nálade a neskrývajú radosť zo stretnutia. Poobede vyrážame do ich farnosti, najodľahlejšieho miesta diecézy Kasana Luwero.

Nachádza sa vo veľmi suchej oblasti, kam vedie prašná hrbolatá cesta, prejazdna iba silnými terénnymi vozidlami. Na faru prichádzame za tmy riadne vytraseaní a unavení, čaká nás však výborná večera a teplý čaj. Izba, v ktorej prenocujeme, pravdepodobne slúži väčšinu roka ako sklad. No je čistá, na posteli je voňavá vyžehľaná bielizeň a na zemi gumové prezuvky, aby som ľahšie zvládla „sprchu“ – lavór a vedro s príjemne ohriatou vodou. V miestnosti s televízorom sa zbehlo zopár detí, ktoré si tam prišli pozrieť film. Elektrinu pre dom zabezpečuje naftový generátor. Opätovne ma udivuje pohoda a pohostinnosť, ktorá tu vládne napriek jednoduchým podmienkam. Každý je k nám pozorný a milý. Hostia a dážď sú stále prejavom požehnanja.

Triedy postavené vďaka koledníkom

Ráno vedú naše kroky do kostola a odtiaľ do školy, ktorá sa nachádza v blízkosti fary na farskom pozemku. Základnú školu sv. Cypriána založili v roku 2000 a výstavbu prvých tried podporil vtedajší biskup Cyprian Lwanga. Neskôr sa na jeho priamu žiadosť pridala Dobrá novina, ktorá financovala stavbu ďalších štyroch tried. Škola má v súčasnosti 280 žiakov a 11 učiteľov. Jedna z tried sa dočasne používa ako ubytovňa pre dievčatá. Deti pochádzajú z chudobných rodín z okolia, viaceré z nich sú siroty alebo polosiroty. Predtým museli miestne deti dochádzať do školy vzdialenej vyše sedem kilometrov do mesta Ngoma.

Cítime, že v tomto odľahlom kúte sú návštevy z Európy naozaj vzácnosťou. Vyučovanie je prerušené. Deti v uniformách zvedavo vykúkajú z oblokov. Učítelia majú na sebe sviatočné šaty. Otec Gabriel nás vedie priamo do zborovne, kde podpisujeme knihu návštev. A potom z triedy do triedy, aby sme pozdravili deti, predstavili sa a priniesli pozdravy od koledníkov zo Slovenska.

Nové triedy Základnej školy sv. Cypriána postavené z prostriedkov Dobrej noviny

V najväčšej triede sa napokon zídeme všetci spoločne. Po modlitbe nasledujú prihovory a kultúrny program detí. Rozozvučia sa bubny a spev, my sa pridávame tleskaním. Spoločne prežijeme radosť zo stretnutia a pred rozlúčkou povzbudíme deti aj učiteľov do ich práce. Otec Gabriel nám objasňuje ťažkosti, s ktorými zápasia ľudia v jeho farnosti. „Pôda tu v porovnaní s inými miestami diecézy nie je veľmi úrodná a ľudia sa tradične živilí chovom dobytky. Táto oblasť však bola silno zasiahnutá občianskou vojnou. Veľa rodín vtedy prišlo o celý svoj majetok a v súčasnosti žije pod hranicou chudoby. Jednu z nemnohých ekonomických aktivít predstavuje pálenie a predaj dreveného uhlia, ktoré pre výrub stromov ešte zhoršuje životné prostredie. Veľa ľudí nevie čítať ani písať a neprikladá veľký význam ani vzdelaniu svojich detí. Vytvorenie školy bolo preto veľmi potrebné,“ dodáva.

Cestou späť sa zastavíme u miestneho biskupa Paula Ssemogerereho v meste Luwero, ktorý nám chce osobne poďakovať za podporu ERKA a Dobrej noviny v jeho diecéze.

Školské pomôcky, kozy a semená

Marián Čaučík prijíma dary od detí v základnej škole v Kyabakadde.

HIV. Túto prácu im umožňuje podpora Dobrej noviny, ktorá sem prichádza od roku 2007. Vďaka nej chodia deti a mladí na základné a stredné školy v obciach Kayabakadde a Kabembe. KRUEP sa tiež venuje rodinám, z ktorých väčšinu tvoria farmári. V roku 2010 zorganizovala organizácia dvojtyždňový tréning zameraný na trvalo udržateľné poľnohospodárstvo. Desiat rodín dostalo kravu, dvadsať rodín kozu, desať rodín malé prasiatko a sto rodín kvalitnejšie semená. Aj takouto formou sa KRUEP usiluje zlepšiť celkovú situáciu rodín.

Ďalej v kontakte

Po návrate na Slovensko sa nám komunikuje akosi ľahšie. Osobne sme sa spoznali a prežili čas s ľuďmi, ktorí sa nám stali blízkymi. Farnosť Ngoma predložila Dobrej novine nový projekt rekonštrukcie tried a výstavby internátu. Potešujúce je, že tamojší obyvatelia sú ochotní prispieť na výstavbu a začali s výrobou miestnych tehál. Z osobných stretnutí a spoločnej práce sa totiž rodia nové priateľstvá i vízie.

• DANIELA PETRÁŠOVÁ

PROJEKTOVÁ MANAŽÉRKA DOBREJ NOVINY
Snímky: autorka, Marián Čaučík, archív Dobrej noviny

Milí koleďníci,

ďakujeme všetkým, ktorí ste boli minulý rok koledovať pre Dobrú novinu. Veríme, že sa v 17. ročníku opäť pridáte a roznesiete veľa radosti a poďekovania. Pre nás aj pre africké deti.

Vieš, že aj tým, ako žiješ a čo si kupuješ, môžeš prispieť k tomu, aby bol svet spravodlivejší a lepší pre všetkých?

Čo je naozaj dôležité?

Určite si už bol s rodičmi v obchode a videl si, že je tam veľa rôznych vecí. Keď som bol naposledy v obchode, pri nápojoch bola obrazovka, cez ktorú mi milý ujo predstavoval „novú vodu“. Bola zabalená v krásne tvarovanej plastovej fľaši s nádherným obrázkom rozkvitnutej lúky. Ujo na obrazovke sa napil, žmurkol na mňa a neustále opakoval: „Kúp si novú vodu... potrebuješ ju... jeden liter iba za 50 centov! Je to super! Ešte dnes mi to vríta v hlave... Veď nech je voda akokoľvek nová, vždy je to iba voda – ako tá z vodovodu. Tá „nová“ má len nový obal – a preto za ňu viac zaplatíme.

Chceli by sme veľa vecí, no naozaj ich aj potrebujeme?

ÚLOHA 1:

Už dlhšie rozmýšľam nad otázkou, čo je pre môj život naozaj veľmi dôležité. Vietor mi však rozfúkal myšlienky a úplne ich zamotal. Pomôžeš mi ich roztriediť?

dôležité pre život:

vzduch
telka
ropa

les
voda
mobil

nie veľmi dôležité pre život:

čokoláda

VODA

- * Spolu so vzduchom je najvyhnutnejšia vec pre život človeka.
- * Potrebujú ju rastliny, živočíchy a ľudia na celom svete.
- * V mnohých krajinách majú obyvatelia ľudia ťažký prístup k čistej pitnej vode.
- * Slovensko je bohatá krajina s veľkými zásobami pitnej vody.

PLASTOVÁ FĽAŠA

- * V obchodoch sa objavila až v deväťdesiatych rokoch minulého storočia.

Výhody plastovej fľaše:

- * je ľahká – oproti sklenenej fľaši rovnakej veľkosti je asi 20-krát ľahšia
- * je skoro nerozbitná a veľmi trvácna
- * ľahko sa vyrába v rôznych tvaroch

Nevýhody plastovej fľaše:

- * tvorí veľkú časť odpadu na skládkach
- * príroda si s plastovou fľašou poradí len veľmi ťažko. Doba rozkladu jednej plastovej fľaše je približne 450 rokov. Fľaša, ktorú dnes vyhodíš do zmiešaného odpadu, sa rozloží najskôr po roku 2460
- * pri jej spaľovaní sa do ovzdušia uvoľňujú škodlivé látky

ÚLOHA 2: Napíš nám:

Bez ktorých vecí si nevieš predstaviť každodenný život? Ktorých vecí by si sa dokázal na týždeň vzdať? Daroval si niečo zo svojich vecí niekomu druhému? Mal z toho radosť? A ty? (Odpovede nám môžeš aj nakresliť ako obrázok.)

ZÁHADA BALENEJ VODY V PLASTOVEJ FĽAŠI

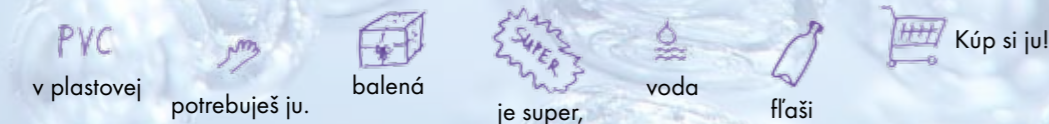
znie:

Sem napíš

„preklad“ do slov: .....

Pomôcky:

v plastovej

potrebuješ ju.

balená

je super,

voda

fľaši

Kúp si ju!

Je to pravda? Poďme nájsť odpoveď!

Čo je viac?

$$0,2 < = > 44,8$$

Za cenu 36 € máš 365 dní po 0,2 litra čistej vody z obchodu – čiže jeden dvojdecový pohár balenej vody. Za cenu 36 € máš 365 dní po 44,8 litra čistej vody z vodovodu na pitie, varenie, umývanie.

Kto má za rovnakú cenu viac vody? Je to veľký rozdiel?

ÚLOHA 3:

Vypočítaj, koľko balenej vody a koľko vody z vodovodu si môžeš kúpiť za 1 €.

Liter balenej vody stál v roku 2010 priemerne 0,5 € a liter vody z vodovodu stál priemerne 0,0022 € (0,22 centu).

PRÍBEH VODY V PLASTOVEJ FĽAŠI

1 – VÝROBA

Pri výrobe jednej plastovej fľaše sa spotrebuje až päťkrát viac vody ako sama obsahuje. Na výrobu plastových fľaš je potrebné množstvo ropy a energie. Vodovodná sieť je preto omnoho efektívnejšia a ekologickejšia. Veľká časť balených vôd je len zabalená obyčajná voda z vodovodu.

2 – TRANSPORT

Kým sa balená voda dostane do regálu vo vašom obchode, precestuje kus sveta a na to treba mnoho energie. Niektoré balené vody precestujú vo svete aj viac ako 9 000 kilometrov (voda FIJI predávaná v USA).

3 – PREDAJ

Slováci v roku 2010 kúpili spolu 391,5 miliónov litrov balenej vody. Čiže jeden Slováčok si v roku 2010 kúpil v priemere 72 litrov balenej vody, čo ho vyšlo asi 36 €. Ak by si zatýchto 36 € kúpil vodu z vodovodu, dostal by 16 344 litrov čistej pitnej vody porovnateľnej kvality.

4 – ODPAD

Plastové fľaše tvoria na skládkach množstvo odpadu. Podobne ako iné plasty ani plastové fľaše nie sú v prírode rozložiteľné; skôr sa rozbiť na menšie a menšie čiastočky, a tak znečisťujú naše pôdy a vody.

Čo môžeme urobiť ja?

Znižuj spotrebu: Vždy si polož otázku „naozaj to potrebujem?“. Určite je dobré piť aj minerálne vody, ktoré doplnia tvojmu telu dôležité minerály. No ak si ideš kúpiť balenú stolovú vodu – uvažuj, či nemáš možnosť napustiť si do džbánku lacnejšiu pitnú vodu z vodovodu, ktorá je čerstvá a rovnako kvalitná.

Opätovne využij: Namiesto neustáleho kupovania nových plastových fľaš s balenou vodou použi opakovane svoju vlastnú fľašu. Ochrániš tak planétu pred množstvom zbytočných odpadov, ktoré sa budú hromadiť ďalších 500 rokov.

Recykluj: Plastové fľaše sú recyklovateľné. Z plastových fľaš sa vyrábajú vlákna, z ktorých je možné vyrobiť koberce alebo oblečenie. Zvyšky, ktoré sa nedajú inak využiť, sa používajú napríklad na výrobu záhradného nábytku. Plastové fľaše vhadzuj do kontajnerov žltej farby.

ZO ŽIVOTA V KENSKOM PROJEKTE, KTORÝ PODPORILI KOLEDNÍCI

Na Strednej škole sv. Pavla v Marsabite na severovýchode Kene študuje 189 chlapcov. Všetci bývajú spoločne v internáte, lebo tam majú lepšie podmienky na štúdium ako doma. V knižnici nájdú všetky knihy, ktoré potrebujú, a do školy nemusia chodiť dlhé kilometre. Veľkým problémom školy je však voda. V areáli majú jednu hĺbkovú studňu, no keď sa im pokazí pumpa alebo prameň pre sucho vyschne, učitelia musia chlapcov poslať domov. Keďže väčšina z nich sníva o tom, že bude študovať na univerzite, radšej by boli v škole a pripravovali sa na skúšky, ktoré sú v Keni náročné.

V roku 2011 požiadala škola Dobrú novinu, aby jej pomohla vybudovať tri vodné nádrže na zber dažďovej vody – každú s kapacitou 30 000 litrov. Hoci sa Marsabit nachádza v púštnej oblasti a dažde sú tam zriedkavé, zachytávanie dažďovej vody bude pre školu veľká pomoc.

Ranný nástup chlapcov v škole. Prihovára sa im riaditeľ školy br. Antone.

ÚLOHA 4:

Koľko dní bude môcť škola fungovať bez toho, aby musela zháňať vodu v okolí alebo poslať chlapcov domov, keď sa po dažďoch naplnia tri vodné nádrže? Koľko je v škole chlapcov, nájdeš v texte. Počítaj s tým, že každý chlapec denne spotrebuje 15 litrov vody.

Odpovede na úlohy nám zašli najneskôr do 6. decembra 2011 na adresu eRko – Dobrá novina, Miletičova 7, 821 08 Bratislava 2 alebo e-mailom na adresu dn@erko.sk. Desať vyžrebovaných detí dostane od nás zaujímavé odmeny. Nezapomni pripísať svoje meno, vek a adresu.

Po koledníckych cestičkách

Koledníci z Cabova

Tento rok sme prvý raz pripravili program v nárečí a ľuďom sa to veľmi páčilo. Deti mali trochu viac starostí s učením sa textov, no zvládli to.

Koledníci z Popradu - Spišskej Soboty

Koledníci z Petrovca n. Laborcom

Deti, ktoré sa zapojili do Dobrej noviny, mali zo samotného koledovania radosť a aj ich rodičia sa nám pochválili, že vďaka Dobrej novine u nich vládla vianočná nálada už od novembra. Sme vďační, že sme sa do koledovania zapojili aj tento rok a dúfame, že budúci rok budeme v tejto nádhernej zvesti pokračovať.

Koledníci z Vranova nad Topľou

Koledníci z Nového Mesta n. Váhom

Prvý raz sme koledovali aj po niektorých svätých omšiach pred kostolom. Ľudia sa tomu veľmi potešili, lebo všetci nemohli prijať koledníkov do svojho prístrešku. No potešení boli aj tí tradiční, ku ktorým chodievame už viac rokov, či novoprihlásení. Najväčšiu radosť však mali asi babičky v domove dôchodcov.

Koledníci z Bánovca nad Bebravou

Koledníci z Považian

Koledníci zo Štefanova

Koledníci z Liptovskej Sielnic

Aj tento rok sme koncom novembra rozbehli Dobrú novinu. Pocivo sme sa pripravovali na strečkách, rozprávali sa o environmentálnej téme, spievali koledy a cvičili vinše. Dobré prípravení sme sa s pozhnaním o Štefana vybrali ohlásiť Dobrú novinu do našich domácností. V každom dome nás milo privítali. Domáci si vypočuli naše pripravené vinše a koledy, finančne podporili projekty DN, ponúkli nás zákuskami, ovocím a čajom. Tešili sme sa aj z toho, že počas koledovania nám sneh pekne zdobil cestu a pofukoval vetriček. Christos raždajetsja!

Koledníci z Ďačova

Na Dobrú novinu sme sa veľmi tešili aj tento rok, vyzbrojili sme sa teplým oblečením, dobrou náladou a s láskou sme ohlasovali tú najkrajšiu novinu na svete. A odkaz pre všetkých dobronovinových - ďakujeme, že robíte to, čo robíte!

Koledníci z Vrbového

Koledníci z Komjatíc

Koledníci zo Zelenča

S Dobrou novinou sme koledovali už šiesty rok. Človek by si myslel, že nás to omrzí, no opak je pravdou. Deti sa snažia z roka na rok čoraz viac. Vôbec im neprekáža, že vonku mrznú, obehnú celú farnosť, nevidia rozprávky v televízii. Teší ich, že svojou obetou pomôžu druhým ľuďom, ktorí to potrebujú. Sme na naše decká hrdí.

Koledníci zo Zemianskych Kostolian

● SILVIA SENKOVÁ
ORGANIZAČNÁ KOORDINÁTORKA DOBREJ NOVINY

Koledníci z Lednických Rovní

Koledovali sme druhý raz, takže sa to u nás len postupne rozbieha. Navštívené rodiny mali radosť z prítomnosti malých apoštolov, ktorí prišli ohlasovať radostnú zvesť o narodení Kráľa na tejto zemi. Veríme, že aj o rok bude Boh viesť naše kroky čoraz ďalej a dobrá novina o našom Pánovi sa bude niesť do všetkých kútov zeme..

Koledníci zo Žarnovice a Hodruše-Hámrov

Koledníci zo Sedlísk

Koledovanie Dobrej noviny sa v našej farnosti uskutočnilo prvý raz. Deti sa do tejto akcie hlásili s nadšením. Koledovali s radosťou a ohlasy boli pozitívne. Najstarší koledník mal 30 rokov a najmladší štyri. Sme radi, že sme mohli pomôcť. Bohu vďaka za tento projekt a za všetkých, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom zapojili do tejto akcie.

Koledníci z Liptovskej Tepličky

Koledníci z Nitrianskeho Rudna

Keďže koledujeme už šestnásť rok, ľudia u nás koledovanie dobre poznajú. Sú veľmi otvorení na potreby druhých a ochotne pomáhajú. Deti sa tento rok zapojilo tiež pomerne veľa. Prišlo nám aj počasie, takže všetko bolo super. Na druhý deň sme boli odniesť vykoledované ovocie a cukríky deťom v Krízovom stredisku v Kežmarku a tiež sme boli zakoledovať našim kňazom na fare.

Koledníci z Malého Slavkova

O atmosféru a zážitky 16. ročníka DN sa niektorí koledníci s nami podelili prostredníctvom fotiek, ktoré prihlásili do súťaže o najlepšiu fotografiu. Uchádzať sa mohli o výhru v troch kategóriách: **Koledníci v akcii**, **Traja kráľi** a **Koledník**.

Od 62 autorov sme dostali celkom 184 naozaj veľmi pekných snímkov. Pritom 101 z nich zachytáva koledníkov v rôznych fázach koledovania, 23 sa pýši umeleckým stvárnením troch kráľov a 60 fotiek detailne skúma koledníka či koledničku.

Vybrať zo všetkých fotografií iba tri najkrajšie nebolo pre hodnotiacu komisiu v zložení **Jana Čavojská** (fotografka), **Vladimír Kampf** (novinár na voľnej nohe), **Andrej Janík** (eRko) a **Dagmar Mekiňová** (eRko) naozaj ľahké. Napokon sa šťastie usmialo na týchto víťazov:

Andrej Cibula z Rybian - Ježiška my nesieme k vám v kategórii **Koledníci v akcii**

Peter Vrbínik z Lozorna - Za sklom mikrobusu v kategórii **Koledník**

Júlia Chmúrčiková z Rybian - Trio kráľov v kategórii **Traja kráľi**

Odmenu pre víťazov boli obrazy zo známeho trhu Masai Market v Nairobi.

Víťazné fotografie i výber niektorých ďalších najvydarenejších si možno pozrieť na stránke www.dobranovina.sk. Všetky fotografie sme starostlivo uložili, aby sme ich mohli použiť pri príprave propagačných materiálov DN.

Projekty 16. ročníka Dobrej noviny

ETIÓPIA

Chov včiel v ženskom združení v Alitena

Etiópija je poľnohospodárskou krajinou s veľkou rozmanitosťou. Tradičné poľnohospodárstvo ako je chov kôz a oviec, včiel, dobytky a hydiny zabezpečuje ľuďom živobytie. Dávnu tradíciu má v Etiópii včelárstvo. Nachádza sa tam približne desať miliónov kolónií včiel, z čoho 7,5 milióna je umiestnených v úloch a zostatok žije v lesoch a jaskyniach. V priebehu rokov bola miestna biodiverzita vážne ohrozená, a tak súčasný výrobný potenciál zodpovedá len malej časti niekdajšieho bohatstva.

Rokmi nadobudnuté vedomosti a skúsenosti, vhodné klimatické podmienky predurčujú chov včiel ako najlepšiu voľbu i pre oblasť Irob Wereda na severe Etiópie v regióne Tigray. Táto oblasť s vyše 31-tisíc obyvateľmi sa nachádza na hraniciach s Eritreou a Sudánom. Etiópska katolícka cirkev, ktorá je partnerom Dobrej noviny, sa rozhodla na základe analýzy spotreby a ponuky medu v oblasti vybrať 15 domácností, vedené ženami a začleniť ich do novovytvoreného poľnohospodárskeho združenia chovu včiel. Vďaka finančnej dotácii môžu začať poľnohospodárske podnikanie a zlepšiť životný štandard a stabilitu svojej rodiny. Samotnému podnikaniu predchádza výškolenie v základných manažérskych zručnostiach a vo včelárskej výrobe. Spoločenské povedomie sa zvyší i vďaka školeniu o aidsi a víruse HIV, rodovej rovnosti a vodcovstve. Projekt zavedenia zdo-konalného chovu včiel na výrobu medu a dochovávanie včelích matiek má ambíciu inšpirovať i okolitú komunitu. Členská základňa združenia sa môže rozrásť a okolie bude prosperovať.

Výška podpory: **10 200 €**

V Etiópii podporuje Dobrá novina tiež projekt **Integrovaného vzdelávania a posilňovania postavenia žien v Arssi** sumou **19 128 €**.

JUŽNÝ SUDÁN

Praktická časť výučby. Medzi študentmi je aj jedno dievča – Abeny Monica Marial.

Tréningové centrum pre technikov v Rumbeku

Centrum sv. Petra Clavera pripravuje mladých Sudáncov na to, aby boli schopní inštalovať a udržiavať najnovšie solárne technológie, vedeli vykonať základné stavebné práce, zabezpečí prístup k vode a rozume-

li zásadám ekologického vodného hospodárstva. Centrum spravuje Spoločnosť Ježišova v krajskom meste Rumbek. Pred začiatkom odbornej výučby sa študenti intenzívne venujú matematike, fyzike a angličtine. Všetci študenti sa tiež oboznamujú s prácou na počítačoch. Okrem výučby poskytuje centrum odborné služby v celom regióne a realizuje rôzne malé projekty pre komunitu, nemocnice, školy či rehoľné centrá. Na niektorých projektoch sa podieľajú samotní študenti v rámci praxe – napríklad v roku 2010 inštalovali dva solárne systémy pre strednú dievčenskú školu v Rumbeku. V rámci projektu realizujú študenti ďalšie projekty v areáli centra. Tie zostávajú ako demonštračné systémy pre návštevníkov, ktorí majú záujem oboznámiť sa s alternatívnymi technológiami. V roku 2011 plánujú vybudovať systém zberu dažďovej vody.

Výška podpory: **33 000 €**

Tréningové centrum podporuje tiež **Slovak Aid** a **DKA Rakúsko**.

Nemocnica a škola v Mapuordite

„Zdravotnícka škola je prejavom partnerstva medzi ministerstvom zdravotníctva a nemocnicou v Mapuordite. Naše priestory nám umožňujú hostiť študentov počas ich prvého ročníka a neskôr im poskytnúť priestor na prax. Po trefom roku existencie sa veľmi tešíme z pokroku, ktorý robí škola aj jej študenti. Prvá skupina študentov slávnostne ukončí školu v novembri alebo decembri 2011, čo bude špeciálny deň pre nás všetkých. Takisto nám veľmi záleží na tom, aby možnosť ďalej sa vzdelávať mali aj zamestnanci našej nemocnice. Nová trieda, ktorej stavbu podporila Dobrá novina, nám pomôže naplniť rôzne vzdelávacie programy v oblasti zdravotníctva. Táto investícia do strednej zdravotníckej školy priamo na pozemku našej nemocnice nás tiež približuje nášmu dlhoročnému snu – odovzdať raz nemocnicu do rúk samotných Sudáncov, do rúk ľudí, ktorí budú mať potrebné vzdelanie a budú pripravení slúžiť vlastným ľuďom v ich krajine,“ napísal br. Rosario Iannetti, lekár a riaditeľ nemocnice v Mapuordite v správe za rok 2010.

Stredná škola má už 41 študentov. Začiatkom roka sa podarilo dokončiť projekt zlepšenia zásobovania vodou. Nová zberná nádrž s kapacitou 20-tisíc litrov je napojená na 31 odberných bodov v celom areáli nemocnice. Tento rok Dobrá novina podporí stavbu novej internátnej budovy na ubytovanie študentov zdravotníckej školy a pravidelný nákup liekov pre nemocnicu.

Výška podpory: **75 800 €**

Nová zberná nádrž na vodu

Dobrá novina v Sudáne ďalej podporila:

- **Projekt vzdelávania a rozšírenia kapacít komunit v spolupráci s diecézou Rumbek** sumou **19 635 €**
- **Projekt údržby a opravy vozidiel a zariadení nemocnic** sumou **14 000 €**
- **Rekonštrukciu nemocnice v Marial Lou** sumou **60 000 €**

UGANDA

V roku 2011 Dobrá novina v Ugande podporila:

- **organizáciu KRUEP – projekt podpory vzdelania a rodín postihnutých aidsom a vírusom HIV** sumou **24 655 €**
- **neurochirurgické operácie ugandských detí v detskej špecializovanej nemocnici v Mbale** sumou **15 968 €**

• **zlepšenie vnútorného vybavenia, rekonštrukciu tried a výstavbu jednoduchého internátu pre chlapcov aj dievčatá v Základnej škole sv. Cypriána vo farnosti Ngoma** sumou **39 000 €**

• **výstavbu štyroch tried pre ZŠ sv. Karola Lwangu v Kyabakadde** sumou **20 940 €**

KEŇA

Mládežnícke vzdelávacie centrum

Prostredníctvom komunitnej organizácie KAYA (Kayaba Youth Association) realizujú mladí ľudia v nairobskom slume Mukuru-Kayaba rôzne projekty. Spoločne hľadajú riešenia na závažné problémy, ktoré ovplyvňujú ich život. Raz mesačne čistia slum od odpadkov, prevádzkujú verejné záchody a sprchy, zabezpečujú pitnú vodu, vedú futbalový tím, venujú sa divadlu a umeniu. Vďaka ich snahe vyrástlo začiatkom roka v slume Mukuru-Kayaba nové mládežnícke vzdelávacie centrum. V dvojposchodovej budove sa zosobnila túžba mladých ľudí po príjemnom a bezpečnom mieste na štúdium, čítanie kníh, diskusie na horúce spoločenské témy či vzdelávacie semináre. Centrum vidieť už z diaľky – obkolesené jednoduchými domčekmi z plechu neunikne žiadnemu oku a veríme, že zostane neprehliadnuteľné pre deti i mladých ľudí na ich ceste za vzdelaním. „I keď samotná stavba centra trvala dlho, budova je už dokončená. Firma odvieďla skvelú prácu v súlade s našimi predstavami. Ďakujeme Dobrej novine za podporu. Budeme pracovať na tom, aby o centre vedela celá naša komunita a správne ho využívala. Asante – ďakujeme,“ povedal nám pri návšteve Huka Kalich, riaditeľ organizácie KAYA. V roku 2011 podporí Dobrá novina zariadenie vzdelávacieho centra a jeho prevádzku.

Výška podpory: **8 200 €**

Deti v Domove Jána Pavla II.

Šanca pre deti s postihnutím

Kariori sa narodil v šiestom mesiaci tehotenstva. Predčasný pôrod, ktorý vyvolala mozgová obrna, zapríčinil poškodenie jeho mozgu. Otec odmietol starať sa o postihnuté dieťa a zotrvať vo vzťahu so ženou, ktorú považoval za príčinu synovej choroby. Chlapcova matka rozpráva tento príbeh so slzami, ktorému dôverovala a ktorého milovala, zmeniť na takého bezcitného tvora. Rozhodla sa, že zostane už navždy sama so svojím synom. Napriek paralýze dolných končatín, zlej motorike a silným kŕčom, pre ktoré 14-ročný Cariori nedokáže sedieť alebo stáť bez opory, je to veľmi bystrý, usilovný žiak. Z predmetov v škole má najradšej matematiku, angličtinu a prírodné vedy. Rád by študoval medicínu a stal sa lekárom, aby mohol pomáhať postihnutým deťom a starať sa o svoju milovanú mamu. Pozná príčinu rozpadu manželstva svojich rodičov a nerád počúva o svojom otcovi. Má rád uja z matkinej strany, ktorý ho z času na čas navštevuje. Rozhodol sa, že ujami bude volať aj celý mužský personál domova. Považuje ich za rovnako láskavých ako je mamin brat. Jeho príklad nasledovali aj ostatné deti z domova.

Karioriho mama sa snaží synovi pomáhať. Zo svojho malého príjmu mu kupuje písacie potreby. Na stretnutiach v domove je veľmi pozitívna a pre ostatných rodičov, ktorí zabezpečenie základných potrieb pre svoje deti nechávajú úplne na domov, je príkladom.

Kariori býva s ďalšími 51 deťmi v Domove Jána Pavla II. pre fyzicky postihnuté deti v Lokichare. Domov vznikol v roku 2006 z iniciatívy katolíckej Lodvarskej diecézy s cieľom starať sa o fyzicky postihnuté deti, najmä o tie, ktoré majú vážne problémy s mobilitou a ktoré bývajú ďaleko od vzdelávacích inštitúcií. Ich problémy tam korigujú buď vhodnými ortopedickými pomôckami, fyzioterapiou, pracovnou terapiou alebo sprostredkovaním ortopedických operácií. Domov poskytuje deťom predoperačnú i pooperačnú starostlivosť. Zlepšujú tam nielen ich fyzický a nutričný stav, ale aj správanie. Navštevujú susednú školu, stávajú sa samostatnejšími a začínajú si sami seba viac vážiť.

Výška podpory: **20 741 €**

Prírodné zdroje nevyhnutné pre život

Na severe Kene sa nachádza horúci, nehostinný a suchý región Turkána. Korytá riek sú zvyčajne prázdne. Navôkol sa rozprestiera polopúšť, dažde prichádzajú zriedkavo. Táto oblasť je však domovom približne 550-tisíc ľudí, ktorí žijú prevažne nomádskym spôsobom života. Dôležitým miestom regiónu je rozrastajúce sa mesto Lodwar so školami, obchodmi, prístavacou dráhou, katedrálou či katolíckym rádiom Akicha. Nezastupiteľnú úlohu v tomto regióne má Lodwarská diecéza, ktorá je dlhoročným partnerom Dobrej noviny.

Voda je nesmierne dôležitá na prežitie miestnych komunit. Jej akútny nedostatok rieši v Turkáne vodný projekt Lodvarskej diecézy. Zabezpečuje prístup komunit k spolahlivému vodnému zdroju v dostupnej vzdialenosti. O inštalovanie, udržiavanie a opravu vodných zdrojov sa stará osemčlenný miestny tím. Ročne navštívi vyše 160 miest s ručnými, veternými, elektrickými či solárnymi čerpadlami a prejde takmer 26-tisíc kilometrov. Vodné zdroje určené miestnym komunitám sa udržiavajú a opravujú s veľkým dôrazom na to, aby ich spolufinancovala aj komunita. Počas seminárov a tvorivých dielní sa členovia komunity učia, ako získať finančné zdroje na pokrytie svojich vodných potrieb a ako zvládnuť malé opravy vodných čerpadiel. Tým, že je voda blízko, sú dievčatá odľahčené od donášky vody pre rodinu a zvieratá z veľkej vzdialenosti a môžu začať navštevovať školu.

Výška podpory: **57 415 €**

• **DARINA MAŇUROVÁ, DAGMAR MEKIŇOVÁ, DANIELA PETRÁŠOVÁ**

PROJEKTOVÉ ODDELENIE DOBREJ NOVINY

Snímky: Marián Čaučík, Wolfgang Böhm, Edwin Aballa

DOBRÁ NOVINA V KENI ĎALEJ PODPORILA:

- **Mukuru Promotion Centre v Nairobi** sumou **35 000 €**
  - **Projekt chovu dojných kôz v oblasti Kahuro** sumou **8 000 €**
  - **Program základného vzdelania a starostlivosti o chlapcov v Nyeri** sumou **9 500 €**
  - **Fyzioterapeutické služby pre deti s postihnutím v slume Kibera v Nairobi** sumou **9 714 €**
  - **Podporné centrum eRka a DKA v Nairobi** sumou **28 450 €**
  - **Program podpory ľudí s postihnutím v Bungome** sumou **8 598 €**
  - **Rehabilitačné centrum Mwangaza pri Nairobi** sumou **53 045 €**
  - **Diecézny program pre deti s postihnutím v diecéze Kitale** sumou **12 550 €**
  - **Sociálny program diecézy Lodwar** sumou **12 000 €**
  - **Projekt podpory sirôt a zraniteľných detí v slume Kware** sumou **23 000 €**
  - **Zásobníky vody pre Strednú školu sv. Pavla v Marsabit** sumou **48 862 €**
  - **Program vzdelávania dospelých v diecéze Lodwar** sumou **15 000 €**
  - **Projekt Stromy pre Turkánu** sumou **11 855 €**
- Spolupráca s Pápežskými misijnými dielami (PMD)
- **Projekty PMD podporila Dobrá novina** sumou **33 000 €**

Dobrá novina podporuje dobrovoľníctvo

Vysielanie dobrovoľníkov predstavuje jednu z troch hlavných aktivít Dobrej noviny. Jeho hlavným cieľom je umožniť tým, ktorí sa zapájajú do kolednickej akcie, oboznámiť sa s projektovou prácou v Keni. Dobrovoľníci zároveň poskytujú spätnú väzbu o použití prostriedkov Dobrej noviny a po návrate na Slovensko aktívne participujú na rôznych aktivitách rozvoje vzdelávania.

Za desať rokov sa Dobrej novine podarilo vďaka rozličným grantom poslať do Kene a Juhoafrickej republiky 25 mladých ľudí z rôznych častí Slovenska na obdobie troch mesiacov (dobrovoľníci v JAR boli deväť mesiacov). Ich umiestnenie do projektu záviselo od ich schopností, talentov a záujmu, ako aj od konkrétnych potrieb v projektoch. Projektoví partneri hodnotia veľmi pozitívne angažovanosť našich dobrovoľníkov, ich kultúrnu citlivosť a zakorenenie vo viere.

V roku 2010 boli v Keni tri dobrovoľníčky: Miroslava Triznová z Bobrovca, Lucia Molnárová z Kamenice a Veronika Wäldlová z Lehoty pod Vtáčnikom. Ich pobyt bol súčasťou programu vyslania dobrovoľníkov do menej rozvinutých krajín, ktorý koordinovala Platforma mimovládnych rozvojových organizácií. Projekt bol finančne podporený z prostriedkov slovenského UNDP Trust Fund-u z programu Slovak Aid. Svoju skúsenosť približujú všetky tri dobrovoľníčky.

MIROSLAVA TRIZNOVÁ (27)

Projekt pre mentálne a fyzicky znevýhodnené deti, v ktorom som pôsobila, sa nachádza v Kisoko na severozápade Kene neďaleko hranice s Ugandou. Úprimne som

sa tam tešila, ale trochu som sa tiež obávala, ako ma deti prijímajú. Radosť bola na mieste a moje obavy neopodstatnené. S deťmi sme sa hneď skamarátili. Spoločne sme chodili do školy, po vyučovaní sme si kreslili, počúvali hudbu alebo sme sa hrali. Najväčšiu zábavu mali z toho, že ma mohli učiť svahilčinu. Nakreslila som kvet a ony mi povedali, ako sa povie kvet po svahilsky. Pravdaže, výslovnosť som poplietla. To bolo potom smiechu a zábavy na celý deň. Deti boli dobrými učiteľmi. Isteže, niekedy mi bolo aj smutno, ale po daždi vyjde vždy slnko. Presne tak ako v Kisoko, kde v noci pravidelne lialo, no ráno sa už veselo usmievalo slnko. Kisoko ma naučilo, že okrem angličtiny a svahilčiny je najuniverzálnejším jazykom úsmev. Ak by som opäť stála pred rozhodnutím ísť, alebo neísť do Kene, rozhodne by som išla.

LUCIA MOLNÁROVÁ (23)

„Jediná ľudská bytosť je cennejšia ako celý svet,“ to je heslo Kongregácie sestier Dobrého pastiera, kde som „dobrovoľníčila“. Poslaním kongregácie je prebúdzaj v utláčaných ženách a deťoch vedomie vlastnej hodnoty a ponúknuť im nádej do budúcnosti. Najviac času som trávila v krízovom centre v Embu, kde bývali štyri dievčatá čakajúce dieťa. Ich denný harmonogram obsahoval rôzne body od spoločnej modlitby cez starostlivosť o novoro-

denca, prípravu obeda a prácu v záhrade až po upratovanie. V rámci každodenného rozvoja zručností sme spolu vyrábali bižutériu či piekli. To všetko preto, aby boli dievčatá v budúcnosti schopné postarať sa o seba a svoje dieťa.

Naozaj je pravda, že dobrovoľník v Keni získa viac, ako je schopný odovzdať. Všade, kde som chodila, som počúvala: „A pozdravuj svojich ľudí, keď prídeš domov. Dakujeme za ich pomoc a myslíme na nich v modlitbách.“ Aj v ich mene ďakujem všetkým koledníkom Dobrej noviny i tým, ktorí ich prijímajú. Mohla som na vlastnej koži zažiť, že Dobrá novina je mostom, ktorý spája a mení dva na prvý pohľad vzdialené svety. Slovensko a Keňa sú si však blízke otvorenosťou srdca, ktorá umožňuje vzájomné obohacovanie ľudí žijúcich v oboch krajinách

Mirka s deťmi v Kisoko

VERONIKA WÄLDLOVÁ (23)

Pracovala som v dvoch centrách pre drogovú závislosť chlapcov ulice a tí ma naučili naozaj veľa. Uvedomila som si

pri nich, že život je vzácny, máme ho žiť a netrapiť sa nad ničím, čo za to nestojí. Všetci mali ťažké osudy, zažili stratu blízkych ľudí, no napriek tomu sa vedeli tešiť zo života, smiať sa a rozdávať radosť. Naučila som sa vážiť si danú chvíľu a okamih, netrapiť sa budúcnosťou, hoci žiť tak opäť na Slovensku je niekedy ťažké. Títo chlapci dostali šancu na lepší a krajší život aj vďaka Dobrej novine a všetkým, ktorí rozličnými spôsobmi prispievame na rozvoj Dobrej noviny. Oni si to vážia a poprosili ma, aby som odovzdala ich vďačnosť ďalej na Slovensku. Som hrdá na vás všetkých a na to, že aj keď je Slovensko malá krajina, dokáže robiť veľa dobrého. Dobrá novina je úžasná akcia, ktorá mení životy konkrétnych ľudí, nie „nejakých, tam dole v Afrike“.

• ZUZANA DANKOVÁ

KOORDINÁTORKA
DOBROVOĽNÍCKEHO PROJEKTU
Snímky: archív Dobrej noviny

Lucia počas návštevy na vzdialenej misii s deťmi z kmeňa Samburu

NOVÍ DOBROVOĽNÍCI PRE AFRIKU

V roku 2011 vyslalo eRko do Kene skupinu šiestich mladých ľudí cez program Európskej únie Mládež v akcii

– Európska dobrovoľnícka služba, ďalších šiestich vyšle v rámci toho istého projektu v roku 2012. Viac informácií o projekte Dobrovoľníci ako znak solidarity nájdete na

<http://www.dobranovina.sk/dobrovolnici/>.

GR pre vzdelávanie a kultúru
Program Mládež v akcii

Ako skutočne poznáme veci okolo nás

Počas 17. ročníka Dobrej noviny sa chceme bližšie pozrieť na veci a ich príbeh. Reklama nám nahovára, že potrebujeme čoraz viac vecí, aby sme boli šťastnejší. Aká je tvoja skúsenosť? Médiá nám veľmi často ukazujú len hotový produkt a jeho zázračný účinok, no vôbec sa nezmienujú o tom, ako produkt naozaj vznikol. Každá vec, ktorú si kúpime, bola vyrobená z materiálov, ktoré museli byť vyťažené a prevezené do obchodu. Každá vec má svoju životnosť a potom väčšinou skončí v koši. To je veľmi zjednodušená schéma príbehu vecí, ktorý má na každom svojom stupni dosah na život ľudí u nás i v zahraničí.

1. ŤAŽBA: Mobil zo zlata?

Tvoj mobilný telefón, ktorý váži okolo sto gramov, je vyrobený asi z 27 rôznych kovov. Medzi nimi je hliník, meď, kobalt, nikel, striebro a dokonca aj zlato. Vieš, koľko kilogramov banského odpadu vzniklo pri získaní 0,034 g zlata, ktoré je v tvojom mobile?

- a) 100 kg banského odpadu
- b) 50 kg banského odpadu
- c) 20 kg banského odpadu

Rovnaké je to pri výrobe počítačov a mp3 prehrávačov. Väčšina použitých kovov sa ťaží v rozvojových krajinách, kde robotníci (často i deti) pracujú v otravných podmienkach.

2. VÝROBA: 12 hodín denne 7 dní v týždni

Možno si už videl zábery z čínskej továrne na výrobu odevov, kde pracujú mladí ľudia dlhé hodiny za veľmi nízku mzdu. Vedel si, že aj pevný disk v tvojom počítači vyrobili v podobných podmienkach? V Ázii nie je veľký rozdiel medzi podmienkami v odevnom a elektrotechnickom priemysle. Elektrotechnický priemysel má však imidž hi-tech, čistého prostredia. A pritom je situácia občas ešte horšia, lebo zamestnanci musia pracovať s rôznymi chemikáliami a ťažkými kovmi. Viac ako polovica pevných diskov značiek Dell, Acer, HP a Apple sa vyrobí v Thajsku. Ľudia tam pracujú 12 hodín denne. Zmeny sa menia vždy o siedmej. Hoci majú zamestnanci oficiálne nárok na jeden deň voľna za týždeň, prakticky ho nemajú, lebo musia robiť nadčasy. Pritom nezarobia ani toľko, aby dostatočne zabezpečili svoju rodinu. Firmy, ktoré produkujú počítačové komponenty, dávajú na výplatu pracovníkov len veľmi málo zo svojho obratu. Vieš, koľko z tisíc eur hodnoty laptopu sa platí všetkým pracovníkom, ktorí na ňom pracujú vo veľmi náročných podmienkach?

- a) 30 €
- b) 100 €
- c) 300 €

Pláca pre zamestnancov tvorí iba dve až tri percentá z ceny laptopu. Na jednom počítači a jeho komponentoch pracuje priemerne 58 subdodávateľských závodov.

Papája a iné v Ugande bežné ovocie prejde na ceste na náš stôl tisíce kilometrov.

3. DISTRIBÚCIA: Večera, ktorá precestovala pol sveta

Keď si kupuješ jedlo či nápoje, iba málokedy uvažuješ nad tým, odkiaľ pochádzajú. Je moje jablko z Ameriky, Španielska či Talianska? Vypestovali tieto paradajky v Mexiku alebo Portugalsku? Naše jedlo vždy precestovalo určitú vzdialenosť, aby prišlo až k nám. Ak by sme spomínané paradajky vypestovali v záhrade za domom, cestovali by iba niekoľko metrov. Ak boli vypestované v Mexiku, cestovali nie stovky, ale tisíce kilometrov.

Podľa výskumu Medzinárodného inštitútu pre životné prostredie a rozvoj v roku 2004 cestovalo jedlo v USA z farmy do predajne v priemere:

- a) 2 000 km
- b) 4 300 km
- c) 8 240 km

V rámci Európy je to asi menej, ale určite aj naše potraviny precestujú európske vzdialenosti.

4. PREDAJ: Zázrak marketingu

Pitná voda tečie skoro vo všetkých slovenských domácnostiach. Zatiaľ čo v západnej Európe sa ľudia vracajú k vode z kohútika, v krajinách strednej a východnej Európy rýchlo stúpa spotreba balenej vody. Balené vody však za sebou zanechávajú ekologickú stopu v podobe výroby, prepravy a odpadu z plastových fľaš. To, že sa výrobcom podarilo presvedčiť zákazní-

kov, aby si kupovali balenú vodu, ktorá je aj 300-násobne drahšia ako pitná voda z kohútika, možno považovať za jeden zo zázrakov marketingu. Napriek tomu spotrebiteľia uverili, že balená voda je to pravé orechové. Vieš, koľko litrov balenej vody kúpili Slováci v roku 2010?

- a) 500,8 miliónov
- b) 391,5 miliónov
- c) 255,4 miliónov

Pri odhadovanej priemernej cene 0,5 EUR za liter vychádza, že sme na ňu minulí 195,75 miliónov eur, čo je takmer šesť miliárd korún. Ak bol vo fľaši zabalený priemerne liter vody, znamená to 391 500 000 plastových fľaš – a to je celkom slušná kopa odpadu.

Mladí ľudia z organizácie KAYA čistia slum, v ktorom bývajú.

5. ODPAD: Kopa, ktorú nevidíme

Množstvo odpadu sa každoročne zvyšuje. Odpad končí buď na skládkach, ktoré znehodnocujú krajinu a predstavujú dlhodobé riziko pre životné prostredie alebo v spaľovniach, kde sa problém odpadu „premení“ na ďalší problém – emisie a toxické látky vznikajúce pri spaľovaní. A nejde len o odpad, ktorý vyhadzujeme do našich kontajnerov.

V roku 2008 pripadalo na kilogram odpadu, ktorý vyhodíme do kontajnera, 7,6 kg odpadu, ktorý vznikol pri jeho výrobe vo fabrikách. Napríklad skrytý odpad vyprodukovaný pri výrobe kávovaru je 298 kg a pri výrobe počítača až 1 500 kg.

Tento odpad pritom nemusí vôbec vzniknúť – stačí, keď sa začneme pýtať: Skutočne to potrebujem? Nedá sa to ešte využiť? Neposlúži to niekomu inému? Vieš, koľko odpadu vyprodukuje priemerne jeden obyvateľ Slovenska za rok?

- a) 223 kg
- b) 331 kg
- c) 552 kg

• JÁN GREŇČÍK

PROGRAMOVÝ KOORDINÁTOR DOBREJ NOVINY
zdroje: makeitfair.org; priateliazeme.sk/spz/ekolisty; oxfam.org; aquasana-zdravavoda.sk; zivica.sk
Snímky: archív Dobrej noviny

ČO MÔŽEME ROBIŤ: Uprednostníme dobrovoľnú skromnosť

Nároky na životný štandard sa neustále zvyšujú. Vlastný počítač už má každá rodina a mobil skoro každé dieťa. Každú sezónu sa menia módné trendy a spolu s nimi obmieňame svoj šatník. Je naozaj nevyhnutné, aby sme stále niečo nakupovali? Naozaj nemáme na Slovensku dostatočne zdravú pitnú vodu z vodovodu a musíme si denne kupovať vodu porovnateľnej kvality v plastových fľašiach? Musíme mať bežne na stole tropické ovocie? Nemusíme. Závisí to len a len od nás. Pokúsme sa aspoň týždeň žiť skromnejšie. Možno zistíme, že sa nám nič zlé nestalo a práve naopak, máme viac času na seba a svojich blízkych. Skúsme uprednostniť skôr bohatstvo a hojnosť vo svojich srdciach ako veci vo svojich nákupných taškách.

Z listov a správ projektových partnerov

Sucho nás môže zničiť

Prajem vám šťastný nový rok. V Marsabite sa nám celkovo darí, len je ešte vždy veľmi sucho a horúco. Opätovné mimoriadne sucho si už vyžiadalo prvé obeť - začali zomierať zvieratá, ktoré nemajú vodu ani pastvu. Intenzívne sa modlíme, nech nebo otvorí svoje kohútiky, aby zvýšené zvieratá prežili a dážď odbremenil ženy z dlhých pochôdzok pri hľadaní vody. S týmto e-mailom prikladám návrh na vybudovanie vodných nádrží, nákup solárneho systému a počítačov pre našu Strednú školu sv. Pavla v Marsabite. Veľmi si vážime prácu, ktorú robíte a sme hrdí na to, že môžeme byť navzájom partnermi. Nech vás Boh žehná a dá vám prospešný rok 2011.

BR. STEPHEN MWAURA
STREDNÁ ŠKOLA SV. PAVLA
V MARSABITE, KEŇA
11. JANUÁRA 2011

Naša škola patrí medzi najlepšie v Keni

Ako som sľúbil, prikladám správu a finančné vyúčtovanie za rok 2010. Opätovná úprimná vďaka za vašu veľkodušnú pomoc počas posledných rokov.

Mimochodom, nové basketbalové ihrisko, ktorého výstavbu ste podporili, chlapci denne používajú a vôbec si neviem predstaviť, čo by sme bez neho robili. Bolo nevyhnutné dať našim 750 deťom aspoň nejaký priestor, kde môžu športovať a oddychovať po dlhých hodinách štúdia. Výborné výsledky našich študentov sú asi najlepším svedectvom toho, že ste tu urobili veľa dobrého. Minulý rok sa naša škola umiestnila na 22. mieste v celonárodnom rebríčku najlepších stredných škôl, čo znamená, že 80 percent našich študentov bude môcť ďalej zadarmo študovať na štátnych univerzitách. Títo chlapci by ináč skončili v začarovanom kruhu života na ulici. Nech Boh žehná vás i vašu prácu v mene Jeho detí.

BR. DOMINIC JORDAN
STREDNÁ ŠKOLA A CENTRUM PANNY MÁRIE
V NYERI, KEŇA, 14. MARCA 2011

Vietor nám vzal strechu

Mali sme silnú búrku, ktorá trvala pol hodiny, no vietor za ten čas odfúkol strechu na spaľovni aj na čakárni pri našej dennej klinike. Prikladám fotografie týchto zničených budov. Myslíte si, že by nám váš stavebný tím mohol nejakú pomôcť?

JOSEPH KINYANJUI
NEMOCNICA V MARIAL LOU, JUŽNÝ SUDÁN, 5. MÁJA 2011

Vďaka za nový internát

Ďakujeme za váš e-mail a za výbornú správu, že budete môcť podporiť výstavbu internátu pre našich žiakov v Ngome. Máme z toho veľkú radosť. Nech Vás Boh žehná, nech žehná Dobrú novinu. Budem sa snažiť čo najskôr poslať všetky informácie, o ktoré ste žiadali.

O. EMMANUEL KAGGWA
FARNOŠŤ NGOMA, UGANDA, 10. MARCA 2011

Suchá a nehostinná oblasť Marsabit v Keni. Za vodou ľudia často chodia vzdialenosť niekoľko kilometrov.

Zničená strecha čakárne nemocnice v Marial Lou

Šport je dôležitou súčasťou denného programu študentov v Nyeri. Vďaka Dobrej novine majú k dispozícii ďalšie ihrisko.

Ďakujeme za partnerstvo a solidaritu

Srdečné pozdravy z Adigratskej eparchie. Chcel by som vám všetkým poďakovať za partnerstvo, solidaritu a zodpovednosť, ktorú prejavujete každý svojím spôsobom, i za vašu otvorenosť. Naš projekt už čoskoro začne s fázou implementácie, dúfame, že vás niekedy

uvidíme na návšteve v našej krajine a službe. Tento rok kresťania latinského aj východného obradu oslavujú spoločne svoju vieru v zmŕtvychvstalého Pána. Želám všetkým ľuďom dobrej vôle na Slovensku požehnaný a milostivý Veľký týždeň a oslavu Veľkej noci.

ABUNE TEFASELASSIE MEDHIN
BISKUP ADIGRATSKEJ EPARCHIE, ETIÓPIA, 19. APRÍLA 2011

Nádej pre deti s postihnutím

Za všetkých v nemocnici by som chcel poďakovať za podporu v rokoch 2010 a 2011. Partnerstvo s eRkom je jedno z tých, ktoré si ceníme najviac. Podporujete operácie detí, ktoré ich zúfalo potrebujú, ale robíte aj niečo navyše: Dobrá novina priniesla rodinám a deťom nádej, ktorú nemali.

DEREK B. JOHNSON
VÝKONNÝ RIADITEĽ DETSKEJ NEMOCNICE CURE INTERNATIONAL, MBALE,
UGANDA, 2. APRÍLA 2011

Udržiavame si štandard vzdelávania

Rada by som vyjadrila úprimnú vďačnosť eRku za štedrosť a pomoc Strednej školy komboniánov v Mapourдите. Bez tejto podpory by utrpela kvalita vzdelávania a my by sme nemohli mladým mužom a ženám poskytovať kvalitnú výučbu.

SR. PHILIPPA
STREDNÁ ŠKOLA
V MAPOURDITE, JUŽNÝ SUDÁN, 12. APRÍLA 2011

Nespravodlivé obvinenie

Naš učiteľ matematiky a angličtiny mal na začiatku októbra ľahkú autonehodu, ktorú nezavinil. Napriek tomu bol na tri dni uväznený a súd do konca roka nevydal nijaký verdikt. Našťastie, jezuiti majú veľmi dobrý vzťah s miestnou administratívou. Vďaka nej sa učiteľ dostal z väzenia na kauciu a naše aktivity mohli pokračovať v plnom rozsahu.

JÁN RUSNÁK
CENTRUM SV. PETRA CLAVERA, RUMBEEK, JUŽNÝ
SUDÁN, SPRÁVA ZA ROK 2010

• **DAGMAR MEKIŠOVÁ, DANIELA PETRÁŠOVÁ**
PROJEKTOVÉ ODDELENIE DOBREJ NOVINY
Snímky: archív Dobrej noviny